

№ 40.

Warszawa, d. 4 października 1924 r.

№ 40.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Chmielna 2 m. 6, tel. 114-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 4 kwartalnie. Nr. pojedynczy gr. 40.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

**SZWEDZKIE
ŁOŻYSKA
KULKOWE**

S K F

**Warszawa
Kopernika 13
Telefon 12-14 339**

WYSTAWA POLSKA W KONSTANTYNOPOLU. (ciąg dalszy).

Wchodząc do pawilonu metalurgicznego i maszynowego, widzimy po prawej stronie od wejścia stoisko firmy „Wulkan“ dość słabo obesłane naczyniami emaljowanymi. Obok obficie zaopatrzone i dobrze ustawione stoisko „Suchedniowskiej Fabryki Odlewów“ (odlewy żeliwne kuchenne, naczynia lane emaljowane i t. p.). Dalej „Omega“, fabryka naczyń mleczarskich w Warszawie. Bardzo okazała wystawa firmy Norblin, Br. Buch i T. Werner — wyroby platerowane, drut miedziany i mosiężny. Słyszeliśmy, że firma ta sprzedała od razu 4 wagony drutu.

Przemysł elektrotechniczny reprezentowały firmy: W. Komorowski, „Eika“ (elementy), „Stanrej“ (rurki izolacyjne), „Kabel“ (dobrze obesłany) i „Lukrec“, oraz wspomniane już Państwowe Zakłady Telegraficzne i Telegraficzne — wszystkie te firmy z Warszawy.

Okazała wystąpiła firma Wł. Gostyński, dając na obszernym stoisku pośrodku pawilonu liczne łożka żelazne różnych typów. Mówiono nam, że wystawa ta obudziła duże zainteresowanie i że firma zawarła korzystną transakcję na dostawę łożek. Wyroby żelazne Spółki Akc. Wł. Gostyński mieściły się, prócz powyższych, w specjalnym pawilonie przemysłu wojennego, w którym firma ta wystawiła akcesoria kolejowe, windy, wagony, łożka polowe i t. d.

Firma „Hossyb“ wystawiła pilniki, oraz różne gatunki stali w sztabach, z której je wyrabia. Firma B. Hantke dała tylko tablice i wzory łopaty i widel. Stoisko „Galwany“ z wyrobami metalo-porcelanowymi budziło zaciekawienie i ładnie się prezentowało. „Bracia Jenike“ dali tylko fotografie, stoisko zresztą było puste, Sosnowieckie Fabryki Rur i Żelaza również nie wysiliły się w obesłaniu wystawy. Znane słupy oświetleniowe tej firmy wcale nie były wystawione, a być wszak może, że znalazłyby zbyt. Natomiast dobrze wy-

stąpiła firma sosnowiecka „W. Fitzner i K. Gamper“, dając kocioł Garbego ze wszystkimi częściami, rurę falistą i dno tłoczone do kotła kornwalskiego, rury ekonomizera, przegrzewacz, zawory parowe, wreszcie bardzo starannie odrobioną tokarnię precyzyjną szybkobieżną. „Brandel, Witoszyński i S-ka“ z Warszawy dali pompy odśrodkowe, jedną sprzężoną z motorem, oraz fotografie swych wyrobów. Firma „Wagon“ w Ostrowie dała w swym stoisku okucia i szereg fotografii, prócz tego — na wolnym powietrzu — wagony, o czym mówimy później. Firma A. Olekiewicz z Warszawy, (Kowelska 4), wystawiła dźwigi ręczne do podnoszenia szyn kolejowych. Dobrze wystąpiła firma L. Warwasiński i J. Wojakowski z Radomska, dając ryflarkę do walców młynskich, turbinę wodną, szereg osmiu wirników turbiny różnych wielkości, jedną szlifierkę do walców — i wreszcie postaw walcowy do mielenia kawy, o którym była mowa wyżej.

Firma Rzewuski i S-ka z Warszawy wystawiła maszyny do wyrobów cementowych, pustaków, dachówek etc., oraz betoniarkę.

Dobrze zaprezentowała firma „Unja“ wyroby swej fabryki dawniej Blumwe i Syn, dając maszyny do obróbki drzewa, a więc cały tartak, piłę taśmową, heblarkę płaską, heblarkę fasonową, maszynę do robienia listew. Słyszeliśmy, że fabryka ta otrzymała zamówienie na 4 tartaki.

„Warszawska Spółka Akcyjna Budowy Silników Spalinowych d-ra Ebermana“ wystawiła trzycylindrowy kompletny motor ropowy Diesela o mocy 75 KM. W temże stoisku są wystawione piękne fotografie, obrazujące produkcję „Warszawskiej Spółki Akcyjnej Budowy Parowozów“, która na wolnym powietrzu wystawiła całkowitą, gotową do ruchu, lokomotywę towarową z tendrem, typu P. K. P. № 68. W stoisku są wystawione pięknie odrobione korbowody lokomotywowe.

Znana firma łódzka „J. John“ wystawiła 2 wiertarki typu 40-stu sztuk, zakupionych przez Polskie Koleje Państwowe, prócz tego piękną tokarnię pociągową szybkoobrotową, 450 mm × 1500 mm, oraz części transmisyjne.

Firma wszechświatowej sławy G. Josephy'ego Spadkobiercy z Bielska Cieszyńskiego wystawiła tylko jedną czesarkę do wełny typu, który już pracuje w Turcji, ale skutkiem tego stoisko tej firmy, jak zresztą wiele innych, wygląda pusto. Wogóle muszę stwierdzić, że o ile wystawa polskiego przemysłu w Katowicach w styczniu roku ubiegłego robiła wrażenie ciasnoty i przeładowania ekspozycjami, o tyle wystawa w Konstantynopolu, z powodu nader obszernej ilości stoisk a nielicznych ekspozycji, sprawia wrażenie zbyt gęstego szafowania przestrzenią, a nawet czasem — powiedzmy otwarcie — pustki.

„Stocznia Gdańska“ również nie zapełniła swego stoiska. Dała jeden motor elektryczny, 1 motor benzynowy typu samochodowego do napędu i jedną beczkę żelazną spawaną do spirytusu.

Rohn, Zieliński i S-ka z Warszawy. Firma ta wystąpiła dobrze, dając pompy tłokowe (Worthingtona) i odśrodkowe, radiatory, strugarę, kompresor do napędu ręcznego lub motorowego i t. d.

Bormann, Szwede i S-ka z Warszawy wystąpili okazale. Całkowity aparat destylacyjny zwraca uwagę swą wysokością, poza tem pompy tłokowe i odśrodkowe, całkowita maszyna parowa jednocylindrowa, gniotownik do słoju etc. Słyszeliśmy, że firmie tej proponowane są duże dostawy całkowitych instalacji gorzelniczych.

Firma „Perkun“ z Warszawy dała tokarnię rewolwerową oraz motor Semi-Diesel. Poza tem, w pawilonie wojennym, wystawiła swego wyrobu bagnety do karabinów oraz raketniki.

„Wład. Paschalski“ z Warszawy wystawił maszynę do robienia gilz i maszynę do robienia papierosów oraz ich części. Maszyny są w ruchu i budzą wielkie zainteresowanie. Zwiedzający otrzymują w prezencie paczki papierosów w barwnych pudełkach z napisem „cigarettes executées à l'exposition polonaise à Constantinople“.

Co do maszyn rolniczych, które wystawione są w dużej ilości na wolnym powietrzu, to katalog zawiera tylko trzy firmy tej branży, prawda że największe. A więc widzimy dwa całkowite parowe garnitury młocniarskie firmy H. Cegielski w Poznaniu, które są w ruchu. Poza tem inne maszyny rolnicze tej firmy. Dalej maszyny „Unji“ — dawniej A. Ventzki, wreszcie — „Zjednoczenia Polskich Fabryk Maszyn i Narzędzi Rolniczych“.

Prócz kompletnej lokomotywy, o której była mowa wyżej, znajdują się na wystawie wagony kolejowe. Na przedzie stoi wspaniały pulmanowski wagon osobowy trzeciej klasy typu P. K. P., zbudowany przez firmę Lilpop, Rau i Loewenstein. Zaobserwaliśmy, że wagon ten składa się z dość ciasnych, zabudowanych aż do góry, przedziałów, skutkiem czego całe wnętrze robi wrażenie ciasnoty, która nie harmonizuje ze wspaniałym zewnętrznym wyglądem wagonu. Wolelibyśmy wagon czystego typu amerykańskiego, pełny światła i powietrza. Dalej stoją wagony towarowe firm: H. Cegielski — jedna węglarka o ładowności 20 t. i powierzchnii 21,3 m², 1 platforma 20 tonnowa o powierzchni 27 m², obie z hamulcami. Zakłady Ostrowieckie wystawiły 1 wagon towarowy kryty dwuosio-

wy bez hamulca o ładowności 15 t. i powierzchnii 21,3 m². Takież wagon wystawiła firma „Wagon“ w Ostrowie, oraz wagon kryty chłodnię (biały) tej samej ładowności (15 tonn).

Osobny pawilon przemysłu wojennego zawiera, prócz ekspozycji wspomnianych już wyżej firm dr. Kłobukowski, Wł. Gostyński i „Perkun“, wyroby fabryk państwowych: więc Centralnych Warsztatów Samochodowych, Centr. Warszt. Lotniczych, Państwowej Fabryki Karabinów, Wojskowej Wytwórni Zapalników, Wojskowej Wytwórni Prochu w Zagożdżoniu etc. Wystawiony zapalnik Wojskowej Wytwórni (Złota 72 w Warszawie) budzi podziw precyzją wykonania tego zegarkowego mechanizmu. W tymże pawilonie umieszczyły swe ekspozycje następujące firmy związkowe: Lilpop, Rau i Loewenstein — pontony, Sp. Akc. M. Lisowski — granaty ręczne, pudełka do taśm do karabinów maszynowych, armature, imadła, lewarki samochodowe i t. p. — A. Mann — narzędzia chirurgiczne i ostre, broń biała. „Arma“ — szable, karabiny, flobery, mauzery i strzelby. Firma ta podała zarazem ceny swych wyrobów w dolarach. Norblin, Br. Buch i T. Werner wystawili łuski do kul karabinowych, szable z wzorzystymi klingami i napisami złotem, gardy (kosze) i głównie srebrzone i złoczone do szabel. Sp. Akc. „Pocisk“ wystawiła bogato swe wyroby, dając model szrapnela w przekroju. W stoisku tej firmy mieszczą się także ekspozycje Sp. Akc. „Nitrat“, więc prochu bezdymnego (trotyl — C₇H₅(NO₂)₃). Na samym wstępie do tego pawilonu, w środkowym stoisku, spoczywa polski samolot wojskowy — wyrób fabryki „Plage i Łaskiewicz“ w Lublinie. Fabryka „Kres“ wystawiła łopaty, podkowy i haciele.

W tymże pawilonie wystawione są wyroby fabryki chemicznej Warszawskich Zakładów Gazowych i fabryki „Pneumatyk“ Sp. Akc. w Poznaniu. Prócz tego widzieliśmy tam miny morskie i rzeczne oraz bomby wyrobu Nadwiślańskich Zakładów Mechaniczno-Budowlanych w Toruniu (biuro w Warszawie, Al. Ujazdowska 39), Martensa i Daaba — wóz do przewożenia pontonów, zaś zakłady jubilerskie Wapińskiego wystawiły orderki polskie.

Przemysł górniczy-węglowy i naftowy, oraz przemysł hutniczy, zarówno staropolski jak śląski nie odznaczył się ilością ekspozycji i mieścił się pomieszany z przemysłem metalowym przetwórczym w jednym pawilonie.

M. Ch.

STAN PRZEMYSŁU METALOWEGO W SIERPNIU I WRZEŚNIU 1924 R.

Dnia 22 września r. b. na posiedzeniu Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych obecni członkowie Rady, reprezentujący najważniejsze gałęzie przemysłu metalowego w całej Polsce, złożyli następujące sprawozdania ze stanu fabryk związkowych pod względem zatrudnienia i ogólnych warunków wytwórczości.

W fabrykach taboru kolejowego niema żadnego polepszenia, a nawet przewiduje się pogorszenie stanu zatrudnienia, gdyż program zamówień rządowych na parowozy i wagony na r. 1925 ma być zmniejszony, a przytem ministerstwo kolei zamierza nie wydawać zaliczek na dostawy, co wobec braku kapitałów obrotowych i kredytu spowoduje niewątpliwie trudności w produkcji tych wytwórni.

W fabrykacji motorów spalinowych niema poprawy. Jest jeszcze dużo motorów gotowych na składzie, ale pokup jest mały, gdyż kalkulują się one zbyt drogo. Wszakże główną przyczyną niedostatecznego zbytu jest niemożność udzielenia klientom dłuższego i taniego kredytu. Przy zakupie motorów zagranicznego pochodzenia otrzymuje się kredyty do dwóch lat na 6% rocznie.

Dotychczasowy eksport motorów z Polski do Francji i Belgii ustął z powodu niekonkurencyjnych cen, które są spowodowane tem, że surowce są u nas prawie dwa razy droższe, niż w Belgii i Francji, a przytem obciążenie produkcji kosztami „zdobyczy socjalnych” jest też u nas znacznie wyższe, niż w tamtych krajach.

W dziale maszyn parowych zamówienia są niedostateczne również skutkiem zbyt wysokich cen i ciężkich warunków zapłaty, których muszą żądać fabryki krajowe. Zagranica daje kredyt do 3 lat na 6%.

W fabrykach motorów elektrycznych wykańcza się dawne zamówienia, nowe zaś nie napływają. Przyczyną zastoju jest znów brak pieniędzy u klientów.

Zatrudnienie w fabrykach maszyn dla przemysłu cukrowniczego źle się przedstawia, gdyż cukrownie będą w stanie remontować zaledwie 15% tego, co powinno być odnowione.

Fabryki maszyn i narzędzi rolniczych doznały od sierpnia znacznego ożywienia po długotrwałym zastoju i redukcji pracy. Wzmocniony ruch sprzedażny zastał jednak fabryki nieprzygotowane, skutkiem czego odczuwa się nawet brak niektórych maszyn rolniczych. Fabryki tej grupy przeszły na pracę normalną 6 dniową, ażeby wydołać zamówieniom. Równocześnie z ożywieniem ruchu w kilku większych fabrykach w Lublinie wybuchł strajk na tle żądań robotniczych zawarcia umowy do 1/IV. 1925 r. na zasadzie automatycznych zwwyżek płacy, w zależności od wzrostu drożyzny. Eksport maszyn rolniczych prawie ustął, ceny są za wysokie, a przytem stosunki kredytowe są b. trudne.

W przemyśle węgarskim od sierpnia nastąpiło pewne ożywienie, jednak w listopadzie przewiduje się ponowny zastój, który będzie trwał przez cały okres zimowy. Znaczną pomoc fabrykom tego działu mogłyby okazać władze kolejowe, gdyby udzieliły swoich zamówień właśnie na czas martwego sezonu. Zapotrzebowanie kolei na wagi jest b. znaczne.

W dziale produkcji odlewni, związanych z ruchem budowlanym, jest kompletny zastój. Natomiast w odlewniach, produkujących części kuchenne i naczynia, rozpoczęło się od kilku tygodni duże ożywienie. Pewne trudności w pracy odlewni wywołane są brakiem fragmentu, a zwłaszcza wysokimi stawkami przewozowymi na fragment. Koniecznym więc jest uzyskanie odpowiednich niższych taryf kolejowej, choćby w granicach tych ulg, z jakich korzystają stalownie i huty żelazne.

Fabryki związkowe w Oddziale Radomsko-Kieleckim mają zamówienia na odlewy handlowe do końca roku.

W fabrykach platerów po zastoju, który trwał całe lato, sezon jesienny przyniósł pewne ożywienie, tak że fabryki zatrudnione są cały tydzień. Dotychczasowa sprzedaż jedynie za gotówkę zmieniła się prawie wyłącznie na sprzedaż kredytową na weksle.

Fabryki urządzeń zdrowotnych wykańczają dawne zamówienia, widoki na nowe zamówienia są słabe.

Fabryki wyrabiające przedmioty szlancowane, jak łopaty i inne, mają magazyny zapełnione gotowym towarem. Z powodu braku zbytu produkcja krajowa jest ograniczona lub całkiem przerwana, natomiast z zagranicy przychodzą łopaty w dużej ilości. Rozwijająca się dotychczas pomyślnie w nowopowstałych fabrykach produkcja podków, głównie na potrzeby armji, zagrożona jest zredukowaniem pracy do minimum, gdyż władze wojskowe noszą się z zamiarem wyrabiania podków we własnych wytwórniach. Fabryki śrub i nitów odczuwają duży brak zamówień, gdyż koleje nie mają odpowiednich kredytów.

Fabryki drutu i gwoździ od 1 września powiększyły pracę do 4 i 6 dni w tygodniu, lecz zapotrzebowanie już się zmniejsza i zapewne od października fabryki te przejdą ponownie na pracę do 3 dni w tygodniu.

Wiadomości otrzymane z oddziałów P. Z. P. M. brzmia również niepomyślnie. Fabryki oddziału Lwowskiego skarżą się na ogólny brak zamówień i kapitału obrotowego. Ceny sprzedażne nie osiągają często kosztów produkcji. Ilość dni pracy w tygodniu jest jeszcze normalna, lecz przy znacznej redukcji ilości robotników.

Przemysł metalowy całego okręgu Śląska Cieszyńskiego odczuwa brak zamówień, zwłaszcza krajowych, tak że niektóre fabryki zmuszone są eksportować całą swoją produkcję zagranicę, zniżając w tym celu swe ceny normalne do poziomu cen zagranicznych, które są niższe o 35%. Poza tem warunki wogóle dla eksportu są b. trudne. Fabryki śląskie wskazują głównie na trudności kredytowe, a zwłaszcza na wysoką stopę procentową otrzymywanych kredytów i na wielkie obciążenia z tytułu reform socjalnych. To są przyczyny, które mogą spowodować upadek przemysłu śląskiego. Jeżeli nie nastąpią ułatwienia w drodze uzyskania taniego kredytu długoterminowego, krajowego lub zagranicznego, to dotychczasowy eksport tych fabryk, który stanowił podstawę ich bytu, zupełnie ustanie.

RYNEK TOWAROWY NA SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 2/X 1924 r. w złotych (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi”).

a) za 1 tonę franco wagon stacja załadowania:

Surówka odlewnicza „Chlewiska” na węglu drzewnym	Zł. gr.
Surówka odlewnicza „Stąporków” № I	—.—
” „ Witkowska № I (oclona)	161.—
Złom żeliwny (fragment lany)	120.—
Żelazo handlowe krajowe	222.—
Bednarka gorąco walcowana	256.—
Bednarka zimno walcowana	445.—
Walcówka (druć okrągły od 5 ¹ / ₂ do 13 mm., kwadratowy od 5 ¹ / ₄ do 8 mm.)	274.—
Błacha (cena zasadnicza)	282.—
Koks karwiński	48,35
Koks górnosląski twardy	35,00
” „ miękki	33,00
Węgiel kowalski myty cieszyński	36,65
” „ dąbrowski gruby	22,65
” „ górnosląski gruby	26,95
Cegła ogniotrwała normalna (za sztukę gr. 15)	60.—
” „ kopulakowa	65.—
Glina ogniotrwała mielona	25.—
Zaprawa szamotowa	32,50
Grafit podwójnie szlamowany (bez cła)	132.—
Kamień wapienny	4.—

b) za 100 kg. loco skłd Warszawa:

Pokost czysty gwarantowany	190.—
Smar Tovotte'a	52,57

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej

(w złotych po kursie średnim dnia za 1 tonnę metr.).

Data	25/9	26/9	27/9	29/9	30/9
Średni kurs waluty	23,22	—	—	23,20	23,13
Aluminium	—	—	—	—	—
Antymon	1137	—	—	1144	—
Cyna standard	5416	—	—	5409	5452
Cynk hutniczy	746	—	—	745	743
Miedź elektrolityczna	1520	—	—	1518	1508
standard	1423	—	—	1423	1423
Ołów miękki hutniczy	744	—	—	754	757
Rtęć	8195	—	—	8103	8000
Nikiel	—	—	—	—	—

Ceny gwoździ i drutu.

„Zjednoczenie Polskich Fabryk Gwoździ i Drutu” notuje ceny następujące w dn. 1 września r. b.

Gwoździe za skrzynkę 16 klg. wagi netto loco magazyn fabryczny (ceny zasadnicze)	Zł. gr.
budowlane od № 26 do № 23.	7 30
drobne od № 15—№ 6 od złp. 7 gr. 50 do 11 00	
Druty za 100 klg. (ceny zasadnicze)	
jasne zwyczajne:	
od № 2/0 do № 30.	46 70
Druty ocynkowane:	
od № 2/0 do № 30	59 00

Od cen zasadniczych dawany jest rabat zależny od specyfikacji i ilości towaru. Za wymiar dopłaty według specjalnej tabeli.

Notowania Centralnego Biura Polskich Odlewni Wyrobów Emaljowanych, obowiązujące do odwołania.

Cena garnków emaljowanych 66 groszy za 1 kg.
 surowych 60 " " " "
 Do cen powyższych dolicza się 2% na koszty
 opakowania i ekspedycji.
 Ceny rozumieją się franco stacja załadowania.

Cena odlewów żelaznych.
 Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku
 Przemysłowców Metalowych cena odlewów żelaznych surowych
 dla Warszawy, aż do odwołania, wynosi od 0,45 do 0,52 złp.
 za 1 kg. loco fabryka.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Dyrektor Zarządzający inż. **S. J. Okolski.**
 REDAKTOR inż. **Maurycy Chorzewski.**

Tow. Akc. J. JOHN w Łodzi

WYRABIA JAKO SPECJALNOŚĆ:

Transmisje i części transmisyjne; **Koła** zębate; **Naprężacze** pasów i t. p. Konstrukcja lekka i solidna; wykonanie wzorowe; minimalne zużycie siły i smarów. Dostawa normalnych części z zapasu.

Tokarki szybkotnące, konstrukcji nowoczesnej wykonane najdokładniej, o wysokości kłów 150, 230 i 300 mm i długości toku do 3 metrów. Łby rewolwerowe, lunety, uchwyty samocentrujące. **Imadła** równoległe o szerokości szczęk 100 mm.

Wiertarki słupowe 32 i 40 mm.

Kalandry wszelkiego rodzaju dla przemysłu **włókienniczego i papierniczego** jak: rolkowe, frykcyjne, wodne, matowe, **finiszowe** prasy nieckowe (Muldenpressen). Wykonanie pierwszorzędne, w niczem nienastępujące najdroższym zagranicznym kalandrom. Około 200 kalandrów w ruchu. **Reparacja** walców, obtaczanie, szlifowanie i obijanie bawełną, jutą lub papierem.

Kotły żeliwne oryg. **Strebel'a** do ogrzewań centralnych.

Ruszty ekonomiczne podług własnego systemu i **odlewy** według nadesłanych modeli lub rysunków.

Własne biura sprzedaży:

WARSZAWA	ŁWÓW	KRAKÓW	POZNAŃ	LUBLIN	GDAŃSK
Jerozolimska 51	Zybkiewicza 39	Basztowa 24	Wały Z. Augusta 2	Krak.-Przedm. 58	Schüsseldamm 62

Aparaty cukrownicze:

Spółka Akcyjna Budowy Kotłów Parowych i Maszyn. „W. Fitzner i K. Gamper” w Sosnowcu.

Armatura na parę i wodę:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Beczki żelazne:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Dźwigniki — Łańcuchy:

Bracia Jenike, inż., Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.

* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Garbarskie maszyny:

B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.

Gwoździarki i ciągarki:

B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.

Imadła ślusarskie kute:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Konstrukcje żelazne:

Inż. Gniazdowski i Janiszewski Sp. Akc. w Lublinie.

* S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Konstrukcje żelazne, schody, cieplarnie:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Kotły parowe:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Kuto lane odlewy:

Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.

Kuźnie polowe:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Liny stalowe — Drut stalowy:

Bracia Jenike, inż., Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.

Lokomobile przemysłowe:

Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.

Łańcuchy „Galla”:

Transmisyjne, ciężarowe i rolkowe wszelkich wymiarów. Bracia Mencil, Fabryka Wyrobów Żelaznych. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.

Maszyny rolnicze:

Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn w Poznaniu.

Maszyny ceglarskie:

B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.

Odlewnie żelaza:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Odlewnie żelaza i metali:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

Odlewnie żelaza i metali:

B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.

Okna żelazne:

Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

* Krawczyk i S-ka w Zawierciu.

Prasy ekscentryczne, frykcyjne i balansowe:

B-cia Steinberg i Sp. w Warszawie, Wronia 80.

Prasy, tłoczarki cierne:

mimośrodowe i balansowe:
 B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.

Przewody rurowe:

Spółka Akcyjna Budowy Kotłów Parowych i Maszyn. „W. Fitzner i K. Gamper” w Sosnowcu.

Pędnie:

Krawczyk i S-ka w Zawierciu.

* B-cia Steinberg i S-ka, w Warszawie Wronia 80.

* B-cia Kanczewscy S. A. w Częstochowie.

Pompy:

Brandel, Witoszyński i S-ka, Grochowska 37.

Ruszt do palenisk rucho- mych i stałych:

St. Weigt i S-ka, Łódź, Senatorska 22, tel. 2-87.

Sikawki i narzędzia ogniowe:

Bracia Mencil, Fabryka Wyrobów Żelaznych i Sikawek. Warszawa, ul. Czerwonego Krzyża 3, tel. 13-83.

Suwnice (kran) mostowe, przesuwnice, dźwigi pionowe-elektryczne, transmisyjne, ręczne:

Inż. Gniazdowski i Janiszewski, Sp. Akc. w Lublinie.

* Bracia Jenike, inż. Warszawa, Żórawia 12, tel.: 29-64 i 220-00.

* Warsz. Fabr. Masz. windowych „Siła”, Chłodna 5, tel. 47-78.

Śruby, nakrętki, nity:

Bartelmuss i Suchy, Bielsko (Śląsk).

Turbiny wodne syst. Francis'a o wysokim współczyn- niku pożytecznego działania.

L. Warwasiński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.

Wagony wąskotorowe osobo- we i towarowe:

S. A. Handlu i Przemysłu Metalowego M. Lisowski. Warszawa, ulica Nowowiejska Nr. 22, tel. 173-90 i 210-59.

* Tow. Akc. Wł. Gostyński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 3, tel. 14-84.

Walce młyńskie utwardzone:

St. Weigt i S-ka, Łódź, Sena- torska 22, tel. 2-87.

Wiertarnie kolumnowe szyb- kobieżne:

Najnowszego typu. L. Warwa- siński, J. Wojakowski i Sp. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza w Noworadomsku.